

KANUN NO: 167

YERALTI SULARI HAKKINDA KANUN

Kabul Tarihi: 16 Aralık 1960

Resmi Gazete ile Neşir ve İlânı: 23 Aralık 1960 - Sayı: 10688

4.t. Düstur, c.1 - s.814

YERALTI SULARININ MÜLKİYETİ

[MADDE 1](#) - Yeraltı suları umumi sular meyanında olup Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bu suların her türlü araştırılması, kullanılması, korunması ve tescili bu kanun hükümlerine tabidir.

TERİMLER

[MADDE 2](#) - Bu kanunda yeraltı suyu ile ilgili olarak kullanılan terimler aşağıdaki manaları ifade eder:

YERALTI SUYU

Yeraltındaki durgun veya hareket halinde olan bütün sulardır.

YER ALTI SUYU DEPOSU

Bünyesinde yeraltı suyu bulunan tabakalardır ki, bu tabakaların her hangi bir noktasından su çekildiğinde, bütün su kütlelerine tesir edilmiş olur.

KİMSE

Resmî, yarı resmî veya hususi hüviyeti haiz hakikî ve hükmî şahıslar.

KOMŞU

Bitişik arazi sahibi veya aynı bölgede bulunan ve halin icaplarına göre bitişik arazi sahibi gibi aynı yeraltı suyu imkânlarından faydalanması lâzım gelen kimse

MÜRACAAT SAHİBİ

Arama, kullanma veya ıslah ve tadil belgesi isteyen kimse.

BELGE SAHİBİ

Arama, kullanma veya ıslah ve tadil belgesi almış olan kimse.

FAYDALI KULLANIŞ

Yeraltı suyunun içmede, temizlikte, belediye hizmetlerinde, hayvan sulamada, zirai sulamada, maden ve sanayide, sportif vesaire tesislerde kullanılması.

FAYDALI İHTİYAÇ

Yeraltı suyunu kullanacak kimsenin faydalı kullanışları için muhtaç olduğu su miktarı

EMNİYETLİ VERİM HADDİ

Yeraltı suyu deposu verimine zarar vermeden devamlı olarak alınabilecek su miktarı.

ARAŞTIRMA KUYUSU

Yeraltı suyu hakkında bilgi edinmek üzere açılan kuyular.

İŞLETME KUYUSU

İstifadeye arz olunan kuyular.

YERALTI SUYU İŞLETME SAHALARININ TESBİT VE İLANI

[MADDE 3](#) - (Değişik: 3612 - 7.2.1990) Sınırları ve yapısal özellikleri belirlendikçe yeraltısuyu sahaları, Devlet su İşleri Genel Müdürlüğünün teklifi üzerine, ilgili bakanlıkça "Yeraltısuyu işletme Alanları" kabul ve ilân edilir.

İLAN EDİLMİŞ YERALTI SUYU İŞLETME SAHALARI İÇİNDE KUYU AÇILMASI

[MADDE 4](#) - Yeraltı suyu işletme sahaları içinde 8 inci madde hükmüne göre belge alınarak açılması gereken kuyuların adedi, yerleri, derinlikleri ve diğer vasıflarıyla çekilecek su miktarı Devlet Su İşleri umum Müdürlüğü tarafından tayin ve tespit edilir.

Yeraltı suyu işletme sahalarında 8 inci madde şümulüne giren her türlü yeraltı suyu tesisleri, Bayındırlık Bakanlığınca tanzim edilecek teknik talimatname hükümlerine göre meydana getirilir.

Kuyu açan kimse, bulunan suyun ancak kendi faydalı ihtiyaçlarına yetecek miktarını kullanmaya yetkilidir.

(Ek cümleler: 4916 - 3.7.2003 / [m.22](#)) Bu miktarı aşan sular ile sulama, kullanma ve işlenerek veya doğal haliyle içme suyu olarak satılmak üzere çıkarılan yeraltı suları, Hazinesinin özel mülkiyetinde veya **(Değişik ibare: 5335 - 21.4.2005 / [m.28/a](#))** "Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerdeki kaynak suları (mazbut vakıflara ait sular hariç)," 2886 sayılı Kanun hükümlerine uyularak il özel idarelerince kiraya verilir. Tahsil edilen kira gelirinden; yer altı veya kaynak suyunun çıktığı yer, köy sınırları içinde ise o yerdeki köy tüzel kişiliğine %15, belediye sınırları içinde ise ilgili belediyeye %25 oranında pay verilir.

Faydalı ihtiyaç miktarı, tahsis edilecek maksada göre ilgili bakanlıkların mütalâası alınmak suretiyle, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından tayin ve tespit edilir.

İLÂN EDİLMİŞ YERALTI SUYU İŞLETMA SAHALARI DIŞINDA YERALTI SUYU ARANMASI VE KULLANILMASI

MADDE 5 - İlân edilmiş yeraltı suyu işletme sahaları dışında her arazi sahibi; arazisinde yeraltı suyu aramak, suyu bulduktan sonra, bunun kendi faydalı ihtiyaçlarına yetecek miktarını kullanmak hakkına malikdir.

Ancak bu işler 8 inci maddenin şümulüne girdiği takdirde belge alınması mecburidir.

Faydalı ihtiyaç miktarı dördüncü madde hükümlerine göre tayin olunur.

KOMŞU HAKKI

MADDE 6 - Arazisinde faydalı ihtiyaçları için yeter miktarda su bulunmayan veya bu suyu elde etmesi fahiş masrafı icap ettiren bir kimsenin, komşu arazideki yer altı suyundan istifade şartları 20 nci maddede sözü geçen tüzükte belirtilir.

DEVLET SU İŞLERİ UMUM MÜDÜRLÜĞÜNÜN YETKİLERİ

MADDE 7 - Yeraltı suyu etüt ve araştırmaları için Devlet su İşleri, herhangi bir yerde kuyular açmak veya açtırmak hakkına malikdir. Bu kuyular için istimplâk yapılmaz.

Araştırma kuyularından işletme kuyusu haline ifrağ edilenlerle, doğrudan doğruya işletme kuyusu olarak açılan kuyular için, kuyu yeri ile geliş gidişe lüzumlu arazi Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından istimplâk olunur. İstimlâk bedeli, kuyunun maliyet hesabına ithal edilir. İşletme kuyularının intifa hakkı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından hakiki veya hükmî şahıslara devredilebilir veya kiralanabilir. Devir veya kira bedeli Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından takdir olunur.

Kuyunun intifa hakkının devrinde veya kiralanmasında arazi sahibine tercih hakkı tanınır.

BELGE ALINMASI VE BİLGİ VERİLMESİ MECBURİYETİ

MADDE 8 - Aşağıdaki (a) ve (b) fıkralarında beyan edilen kazıların yapılması veya kuyuların açılması için Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünden belge alınması mecburidir:

a) (Değişik: 3612 - 7.2.1990) Su temini maksadıyla, kesitleri ne olursa olsun, tabii zemin üstünden itibaren derinliği Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından tespit ve ilgili bakanlığın onayından sonra ilan olunan haddi aşan her türlü çukur, sondaj ve kuyular (el ile açılan kuyular hariç),

b) Su temini maksadıyla, boyları ve kesitleri ne olursa olsun, ufkî veya meyilli her türlü galeriler ve tüneller.

Bu kazıların yapılması ve kuyuların açılması su temini maksadını gütmemesi halinde, bunlar hakkında belge aranmamakla beraber, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünün talebi üzerine bilgi verilmesi mecburidir.

ARAMA BELGESİ

MADDE 9 - Yeraltı suyu aranmasında belge almayı icap ettiren işler için bir sene süreli arama belgesi verilir. Bu süre içinde, arama bitirilmezse; belge sahibinin, sürenin son ayı içinde müracaat etmesi şartıyla belge bir sene için temdit edilir. Bu süre zarfında da arama bitirilemezse; belge hükümsüz sayılır ve iş sahibi yeniden belge alır.

KULLANMA BELGESİ

MADDE 10 - Arama belgesine dayanarak arazisinde yeraltı suyu bulunan kimse, bu suyu kullanabilir. Ancak, bir ay içinde Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğüne müracaat ederek kullanma belgesi alır.

(Ek fıkra: 6111 - 13.2.2011 / m.126) Kuyu, galeri, tünel ve benzerlerine çekilecek yeraltı suyu miktarının tespitini sağlayacak ölçüm sistemleri kurulmadan, kullanma belgesi verilemez. Bu ölçüm sisteminin özellikleri yönetmelikle belirlenir.

ISLAH VE TADİL BELGESİ

MADDE 11 - Kullanma belgesini haiz bir kemse arazisindeki kuyuların veya yeraltı suyu membalarının verimini artırmak veya başka bir maksadı sağlamak gibi mülâhazalarla bunlar üzerinde kendiliğinden her hangi bir müdahalede bulunamaz veya kuyuların kullanma şeklini değiştiremez. Ancak, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünden "İslah ve tadil belgesi" almak suretiyle, böyle bir ameliyeye girişebilir.

BELGELERİN ÜCRET, RESİM VE HARCTAN MUAFİYETİ

MADDE 12 - Dokuzuncu onuncu ve on birinci maddelerde sözü geçen belgeler hiçbir ücrete, damga resmine, harca ve sair rüsumata tabi değildir.

BELGE İÇİN MÜRACAAT

MADDE 13 - Arama, kullanma veya ıslah ve tadil belgesi almak isteyen kimse, doğrudan doğruya, bulunduğu yerdeki Devlet Su İşleri Umum Genel Müdürlüğü teşkilâtına, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü teşkilâtı yoksa en yakın mülkiye âmiri vasıtasıyla, Devlet Su İşleri teşkilâtına müracaatla belge talebinde bulunur.

Müracaat sahibine, bir ay zarfında, belge verilmek veya reddedilmek suretiyle cevap verilir.

AYNI ZAMANDA YAPILAN MÜRACAATLARDA SU TALEPLERİNİN EMNİYETLİ VERİM HADDİNE YAKLAŞMASI

MADDE 14 - Su taleplerinin yeraltı suyu deposunun emniyetli verim haddine yaklaşması halinde, belge için yapılmış bir müracaattan sonra, bir hafta zarfında, aynı yeraltı su deposundan istifade etmek üzere, yapılacak başka müracaatlar, ilgili Bakanlıkların temsilcilerinden müteşekkil bir heyet marifetiyle incelenerek taliplerden hangilerine kullanma belgesi verileceği karara bağlanır.

TESCİL

MADDE 15 - Bu kanun hükümlerine göre verilen bütün belgeler, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından bir sicile kaydedilir.

ŞARTLARIN TESBİTİ VE KONTROLÜ

MADDE 16 - Arama, kullanma, ıslah ve tadil ameliyelerinin şartları ve kuyuların açılmasında fen elemanlarına tanınacak hak ve salâhiyetlerle mesuliyetleri ve bu hususların kontrolü 20 nci maddede sözü geçen tüzükte belirtilir.

PROJE VE FENNİ MESULİYET

MADDE 17 - Bu kanun hükümlerine göre yeniden yapılacak veya tadil ve ıslah edilecek her türlü yeraltı suyu tesislerinin etüt, proje ve aplikasyonları, yetkili elemanlarca yapılan tasdikli bir proje ve mesuliyete istinat eder.

Satış alüvyonları içerisinde açılan ve derinliği 8 inci madde gereğince ilân edilen haddi aşmayan kuyular bu hüküm dışındadır.

CEZA HÜKÜMLERİ

MADDE 18- (Değişik: 5728 - 23.1.2008 / m.270) Bu Kanundaki vecibeleri yerine getirmeyenler bu hareketlerinden dolayı, diğer kanunlara göre suç oluşturmadığı takdirde, bu madde hükmüne göre cezalandırılırlar.

a) Belge almadan 8 inci maddedeki işleri yapanlar ile kasten yanlış bilgi verenler bin Türk Lirasından beş bin Türk Lirasına kadar idari para cezası ile cezalandırılır. Ceza alınmakla beraber, kuyunun açılıp işletilmesinde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce bir mahzur görülmezse, sahibine gerekli belge verilir. Aksi halde, kuyu kapatılır ve masrafı kuyuyu açtırandan alınır.

b) 10 ve 11 inci madde hükümlerine aykırı hareket edenlerle arama, kullanma, ıslah ve tadil faaliyetleri sırasında konulan şartlara riayet etmeyenler, müracaat formlarında istenen bilgileri vermeyenler, 8 inci maddenin son fıkrasındaki mecburiyete riayet etmeyenler beş yüz Türk Lirasından iki bin Türk Lirasına kadar idari para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca, kuyu kapatılarak masrafı açtırandan alınır.

Bu Kanunda yazılı olan idari para cezaları mahalli mülki amir tarafından verilir.

İSTİSNALAR

MADDE 19 - 6309 sayılı kanun hükümleri gereğince maden telâkki edilen sularla 927, 4268 ve 6977 sayılı kanunların hükümlerine tabi bulunan içmeye ve yıkanmaya mahsus şifalı maden suları, bu kanun hükümlerinden istisna edilmiştir. Ancak, sekizinci maddenin son fıkrası hükmü mahfuzdur.

ÖNCE AÇILMIŞ KUYULAR

GEÇİCİ MADDE 1 - Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış olup da, zirai sulama ile maden işletmelerinde ve sanayide kullanılan ve 8 inci maddenin şümulüne giren yer altı suyu kuyuları için, bunların sahipleri, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, 2 sene içinde kuyunun bulunduğu yerin bağlı bulunduğu Devlet su İşleri teşkilâtına müracaat ederek, hususi formları doldurup vermekle mükelleftir. Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü; bu formları inceleyerek kuyuların kullanma şartlarını tayin ve sahiplerine, müracaat tarihinden itibaren 1 ay içinde kullanma belgesi verir.

İşbu geçici madde gereğince müddeti içinde belge almayanlar 500 liradan 1500 liraya kadar para cezası ile cezalandırılır.

GEÇİCİ MADDE 2- **(Ek: 6111 - 13.2.2011 / m.127)** 10 uncu maddenin ikinci fıkrasında öngörülen yönetmelik, üç ay içinde hazırlanarak Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakanlık tarafından yürürlüğe konulur.

GEÇİCİ MADDE 3- **(Ek: 6111 - 13.2.2011 / m.127)** Bu maddenin yayımı tarihinden önce yeraltı suyu temini maksadıyla kuyu, galeri, tünel ve benzerleri için kullanma belgesi almış olanlar, iki yıl içerisinde 10 uncu maddenin ikinci fıkrasında öngörülen ölçüm sistemini kurarlar. Bu süre içerisinde ölçüm sistemi kurmayanların kullanma belgeleri Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından iptal edilir ve belgeye konu yer kapatma masrafları sahibinden alınarak kapatılır.

TÜZÜK HAZIRLANMASI

MADDE 20 - Bu kanunun tatbikatı ile ilgili hususlar için Bayındırlık, Tarım, Sanayi, İmar ve İskân Bakanlıklarınca müştereken bir tüzük hazırlanır. (*)

(*) Bk. Bakanlar Kurulunun 20 Temmuz 1961 tarih ve 5/1465 sayılı kararnamesiyle yürürlüğe konulan TÜZÜK, T.C. Tüzükleri: c.3 - s.689.

MADDE 21 - Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 22 - Bu kanunun hükümlerini Bakanlar kurulu yürütür.